

شناخت موانع خلاقیت در سیستم آموزشی

(رفع موانع و تأثیر آن بر یادگیری ریاضی)

www.ketab.ir

نویسنده:

سیده ادنا خلیلی نژاد

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه: خلیلی نژاد، سیده‌دانا، ۱۳۵۷-

عنوان و نام پدیدآور: شناخت موانع خلاقیت در سیستم آموزشی (رفع موانع و تاثیر آن بر یادگیری

ریاضی) نویسنده سیده ادنا خلیلی نژاد. مشخصات نشر: اهواز: پژوهندگان راه دانش، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۱۱۶ ص. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۵-۳۵۱-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: اندیشه و تفکر خلاق

موضوع: *Creative thinking*

موضوع: اندیشه و تفکر خلاق - ایران

موضوع: *Creative thinking - Iran*

موضوع: آموزش و پرورش - نوآوری

موضوع: *Educational innovations*

موضوع: معلمان ریاضی - آموزش

موضوع: *Mathematics teachers-Training of*

موضوع: تدریس خلاق - ایران

موضوع: *Creative teaching - Iran*

رده بناسی کنگره: ۱۳۹۷ ش ۸ خ / ۱۰۶۲ LB

بندی دیویی: ۳۷۰/۱۵۲

شماره کتابشناسی ملی: ۵۴۹۲۵۵۷

انتشارات پژوهندگان راه دانش

ناشر: پژوهندگان راه دانش

شماره نشر: ۱۳۵۴

نام کتاب: شناخت موانع خلاقیت در سیستم آموزشی (رفع موانع و تاثیر

آن بر یادگیری ریاضی)

نویسنده: سیده ادنا خلیلی نژاد

تیراژ: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول

چاپخانه: ترنگ

صفحه آرایي: پژوهندگان

چاپ اول: ۱۳۹۷

سایز: وزیری

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۵-۳۵۱-۷

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

www.ketab.org.ir

حق چاپ و نشر محفوظ است.

طبق قانون حقوق نویسندگان و مصنفان هرگونه کپی برداری به هر روش پیگرد قانونی دارد.

دفتر اهواز: ۳۲۲۰۲۸۰۲ - ۰۹۱۶۱۱۸۵۱۱۸

دفتر تهران: ۶۶۱۲۰۵۵۴ - ۰۹۱۲۸۸۸۴۹۶۹

فهرست مطالب

۱۱ مقدمه
۱۳ فصل اول: مروری بر ادبیات و پیشینه
۱۵ مقدمه
۱۶ تاریخچه آموزش و یادگیری مبتنی بر اخلاقیت
۱۷ تعریف و مفهوم اخلاقیت
۱۸ ضرورت اخلاقیت
۲۰ سیر مراحل خلایقیت در خرد
۲۱ رابطه هوش و خلایقیت
۲۳ انگیزش و اخلاقیت
۲۵ تخیل و اخلاقیت
۲۵ جایگاه اخلاقیت در نظام آموزشی
۲۶ اخلاقیت و پیشرفت تحصیلی
۲۷ آموزش و پرورش اخلاقیت
۲۷ موانع آموزش و پرورش اخلاقیت
۲۸ راه‌های پرورش اخلاقیت در حل مسئله
۲۸ اخلاقیت در مسئله ریاضی
۳۰ مهم‌ترین راه‌های ایجاد و پرورش اخلاقیت
۳۰ نقش مربیان و معلمان تربیتی در پرورش اخلاقیت
۳۲ محتوای کتب درسی
۳۳ تأثیر مواد و وسایل آموزشی بر اخلاقیت
۳۴ استفاده از روش فعال در تدریس (بارش مغزی، همیاری، کاوشگری، استفاده از تفکر واگرا)
۳۹ نگاهی گذرا به نتایج پژوهش‌های خارجی و داخلی در زمینه اخلاقیت
۳۹ پیشینه خارجی

۴۲	پیشینه داخلی
۴۹	فصل دوم: روش اجرا
۵۱	معرفی روش مورد استفاده
۵۲	تعیین متغیرها
۵۲	جامعه آماری
۵۳	نمونه آماری
۵۴	روش گردآوری داده‌ها
۵۴	ابزارها
۵۶	چگونگی اجرای پژوهش
۷۱	روش تجزیه و تحلیل داده‌ها
۷۳	فصل سوم: تجزیه و تحلیل داده‌ها
۷۵	یافته‌های توصیفی
۷۵	معدل ریاضی دانش آموزان
۷۶	توانایی خلاقیت دانش آموزان
۷۷	علاقه دانش آموزان نسبت به درس ریاضی
۷۸	نمره درس ریاضی دانش آموزان
۷۹	آزمون نرمال بودن داده‌ها
۸۰	فرضیات
۸۷	فصل چهارم: سخن آخر
۸۹	نتایج تجزیه و تحلیل‌های آماری
۹۲	نتیجه‌گیری
۹۵	منابع و مآخذ
۹۷	الف. منابع فارسی
۱۰۱	ب. منابع انگلیسی
۱۰۳	پیوست‌ها

مقدمه

ذهن انسان، کهکشان ناشناخته‌ای است که دائماً در حال زایش و آفرینندگی است. بدون شک همین قدرت تولید فکر و روح آفرینندگی و خلاقیت است که انسان را از سایر موجودات زنده متمایز می‌سازد (جلیلی‌آده و سبحانی، ۱۳۹۱).

دنیایی که ما در آن زندگی می‌کنیم به سرعت در حال تغییر است و در این زمان، تفکر خلاق، کلید است که امکان مواجهه با مشکلات، تطبیق و در نهایت موفقیت را برای ما فراهم می‌سازد. در حل خلاق مسئله، انسان تمام توانایی مغزی خود را به کار می‌گیرد (افشارکهن و غمبار، ۱۳۹۰).

خلاقیت در گذشته پدیده‌ای مترادف با نبوغ تلقی می‌شد. در اواخر قرن نوزدهم و در اوایل قرن بیستم به منبع جدید - لایق توجه شد. در این دوران این تفکر که نبوغ یا توانایی غیر معمولی در یک فرد از یک روح بی‌وی ناشی می‌شود، رنگ باخت. نزدیک به نیم قرن طول کشید تا خلاقیت به طور علمی و دقیق مطالعه شود. رهبری این جریان علمی را گیلفورد در سال‌های (۱۹۶۷-۱۹۵۹) بر عهده داشت (جلیلی‌آده و سبحانی، ۱۳۹۱).

خوشبختانه، نتایج پژوهش‌ها در زمینه خلاقیت معلوم کرده است که خلاقیت، کم‌وبیش، در همه افراد وجود دارد و می‌توان آن را با آموزش گسترش داد و شکوفا کرد (گنجی و همکاران، ۱۳۸۴).

در ارتباط با اهمیت خلاقیت، توجه به این موضوع کافی است که نه عالی‌ترین هدف تعلیم و تربیت در تمام سطوح تحصیلی، ایجاد توانایی خلاقیت در دانش‌آموزان می‌باشد و اگر در مدارس اطلاعات به صورت حاضر و آماده در اختیار دانش‌آموزان قرار بگیرد، باعث می‌شود که هیچ انگیزه‌ای وجود نداشته باشد تا دانش‌آموزان، دست به خلاقیت و آفرینندگی بزنند. بدون تردید برای ایجاد و افزایش خلاقیت، باید در ابتدا، عزت‌نفس دانش‌آموزان را افزایش داد و سپس این باور را در آن‌ها ایجاد کرد که عامل اصلی شکست و پیروزی در کارها خودشان هستند (برزگر بفرولی و همکاران، ۱۳۹۳).

مدرسه و مراکز آموزشی می‌توانند در شکوفایی استعداد های دانش‌آموزان نقش حیاتی و تأثیر گذاری ایفا کنند. در حقیقت، مدارس می‌توانند خلاقیت را پرورش دهند. اینکه

فرایندهای آموزشی مدرسه مبتنی بر تفکر، تولید فکر، ایده‌پروری و نظریه‌پردازی باشد، دریچه‌ای است که به سوی افزایش خلاقیت گشوده می‌شود. همچنین، روش‌های تدریس معلمان نیز در افزایش خلاقیت دانش‌آموزان تأثیر به‌سزایی دارد (حاتمی، ۱۳۸۹).

در متون علمی قبلی تلاش‌های زیادی در جهت پذیرش و گنجاندن خلاقیت در آموزش صورت گرفته است اما توجه کمی به حذف موانع خلاقیت، به‌ویژه در زمینه‌های آکادمیک، شده است. علیرغم اهمیت تقویت خلاقیت به‌ویژه در مؤسسات آموزشی، موانع خلاقیت مورد تحلیل سیستماتیک قرار نگرفته‌اند.

خلاقیت در آموزش، یک مسئله مرتبط به آموزش تلقی می‌شود؛ عقلانیت، هوش و نوآوری، حصول و نتیجه خلاقیت تلقی می‌شوند. وقتی نتایجی هست، موانعی هم وجود دارد که مانع دستیابی به نتایج می‌شود. موانع خلاقیت باید به‌صورت تجربی بررسی شوند و گرنه جوامع علمی در این عصر رقابت، عقب خواهند افتاد (هیلال و همکاران، ۲۰۱۳).

بنابراین، شناسایی و حذف موانع خلاقیت که سد راه دانش‌آموزان می‌شوند به‌اندازه تقویت و پرورش خلاقیت در میان این دانش‌آموزان اهمیت دارد که این می‌تواند فرایندی برای به حداکثر رساندن پتانسیل نوآوری و خلاقیت تلقی شود؛ بنابراین، این مطالعه تأثیر رفع موانع خلاقیت در میان دانش‌آموزان پایه هفتم یکی از مدارس شهر اهواز و تأثیر آن در ارتقا سطح یادگیری این دانش‌آموزان را بررسی می‌کند.